

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

ÜNİTE	MEKTUP / E-POSTA GÜNLÜK / BLOG
KONU	- Mektup ve Özellikleri - Mektup Türleri - E-Posta - Günlük / Blog - Fiiller

DERSLER CEPTE 8. SAYI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9. SINIF

ISBN 978-975-11-6636-4

Genel Yayın Yönetmeni
Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü
Dr. Yasin ELÇİ

Yazar Ekibi
Gül GÜNDOĞDU, Öğretmen
Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK, Öğretmen
Banu İLHAN, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Fadime AYDINTÜRK, Öğretmen
Mustafa ÖZDAMAR, Öğretmen
Nedret YILDIZHAN, Öğretmen
Orhan GÖZÜBÜYÜK, Öğretmen
Safiye YILMAZ, Öğretmen
Sündüs ÇANKAYA, Öğretmen

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Dizgi - Tasarım Ekibi
Çağlayan Volkan YILDIZ, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

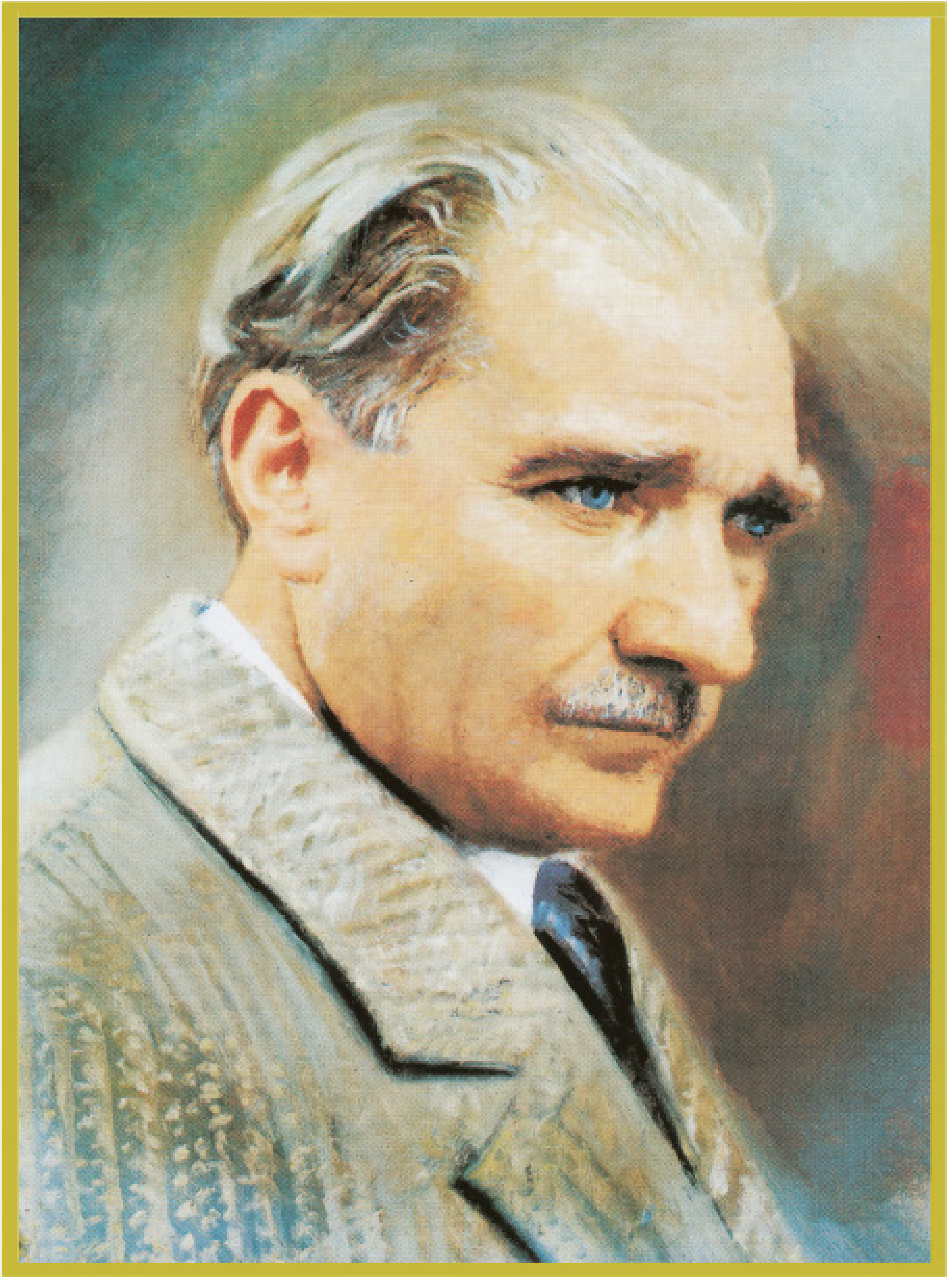
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan Dersler Cepte fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken Dersler Cepte fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında "Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım" gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardımcıkaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan Dersler Cepte fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

Bu sayıda öğretici metin türlerinden mektup, e-posta, günlük ve blog hakkında bilgilere ulaşabilirsiniz. Dil bilgisi konusunda yapılarına göre fiiller, ek fiil, birleşik çekimli fiiller, fiillerde çatı ile ilgili bilgilere ve sorulara bu sayıda yer verilmiştir.

TYT TÜRKÇE SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

	ÜNİTE	KONU	2018 TYT	2019 TYT	2020 TYT	2021 TYT	2022 TYT	TOPLAM SORU SAYISI
9. SINIF	GİRİŞ HİKÂYE ŞİİR MASAL-FABL ROMAN TİYATRO BİYOGRAFİ-OTOBİYOGRAFİ MEKTUP-E-POSTA GÜNLÜK-BLOG	SÖZCÜK TÜRLERİ	-	4	-	1	1	**6**
		YAZIM KURALLARI	2	2	2	2	2	**10**
		NOKTALAMA İŞARETLERİ	2	2	2	2	2	**10**
		SES OLAYLARI	1	1	-	1	-	**3**
		SÖZCÜKTE YAPI	2	2	1	-	1	**6**
								36

AYT TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

	ÜNİTE	KONU	2018 AYT	2019 AYT	2020 AYT	2021 AYT	2022 AYT	TOPLAM SORU SAYISI
9. SINIF	GİRİŞ	EDEBİYAT	-	-	-	-	-	**-**
		EDEBİYAT VE BİLİM	-	-	-	-	-	**-**
		EDEBİYATIN GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	**-**
		METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI	-	-	-	-	-	**-**
	HİKÂYE	HİKÂYE	-	1	-	-	-	**1**
		HİKÂYE TÜRLERİ	-	-	-	1	-	**1**
		ANLATIM BİÇİMLERİ	-	-	-	-	-	**-**
		ANLATIM TEKNİKLERİ	-	1	1	-	-	**2**
	ŞİİR	ŞİİR BİLGİSİ	3	4	2	3	1	**13**
	MASAL-FABL	MASAL	-	1	-	1	-	**2**
		FABL	-	-	-	-	-	**-**
	ROMAN	ROMAN	-	-	-	-	-	**-**
		ROMANIN YAPI UNSURLARI	-	-	-	-	-	**-**
		ROMANIN HİKÂYEDEN AYRILAN YÖNLERİ	-	-	-	-	-	**-**
		ANLATIM TEKNİKLERİ	-	-	-	-	-	**-**
	TİYATRO	TİYATRO	-	-	-	-	-	**-**
		TİYATRONUN YAPI UNSURLARI	-	-	-	-	-	**-**
		TEMEL TİYATRONUN TERİMLERİ	-	-	-	-	-	**-**
	BİYOGRAFİ-OTOBİYOGRAFİ	BİYOGRAFİ	-	-	-	-	-	**-**
		OTOBİYOGRAFİ	-	-	-	-	-	**-**
	MEKTUP-E-POSTA	MEKTUP	-	-	-	-	-	**-**
		MEKTUP TÜRLERİ	-	-	-	-	-	**-**
		ÖZEL MEKTUP İLE EDEBÎ MEKTUP ARASINDAKİ BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR E-POSTA	-	-	-	-	-	**-**
	GÜNLÜK-BLOG	GÜNLÜK	-	-	-	-	-	**-**
		BLOG	-	-	-	-	-	**-**
								19

Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

MEKTUP

Kişiler, kurumlar ve kuruluşlar arasındaki haberleşme aracıdır.

- Dilek, arzu bildirmek amacıyla yazılır.
- Konu sınırlaması yoktur.
- Mürekkepli ya da tükenmez kalemle yazılır.
- Mektuba bir hitap cümlesiyle başlanır.
- Duygu ve düşünceler, içten bir anlatımla dile getirilir.
- Mektupta asıl anlatılmak istenenler gelişme bölümünde anlatılır.
- Sonuç bölümünde sevgi, saygı ve iyi dilekler bildiren ifadelere yer verilir.
- Mektubun sağ üst köşesine tarih, sol alt köşesine adres, sağ alt köşesine ad, soyad yazılır ve sağ alt köşesine imza atılır.
- Anlatım, mektup yazılan kişinin ya da kurumun seviyesine uygun olmalıdır.
- Bir alanda tanınmış kişilerin yazdığı mektuplar, yaşadıkları dönemi yansıttığından belge niteliği taşır.
- Dünyadaki mektup türünün ilk örnekleri Mısır firavunlarına ve Hitit krallarına aittir.
- Türk edebiyatında Uygur prenslerinin yazdıkları mektuplar bilinen en eski örneklerdir.
- Divan edebiyatında mektup kelimesi için “inşa (düzyazı)” ifadesi kullanılmış, mektupların toplandığı eserlere de “münşeat” adı verilmiştir.
- Şinâsi’nin Paris’ten annesine yazdığı mektup, Akif Paşa’nın *Münşeât-ı Elhac Akif Efendi* ve *Muharrerât-ı Hususiye-i Akif Paşa* adlı eserleri Tanzimat Dönemi’nin ilk mektup örneklerindendir.

Mektup Türünde Yazılmış Eserler	
Şikâyetnâme	Fuzûlî
Nâmık Kemal'in Hususî Mektupları	Nâmık Kemal
Mektuplar	Abdülhak Hâmit Tarhan
Muhâberât ve Muhâverât	Muallim Nâci
Limni ve Malta Mektupları	Ziya Gökalp
Mektuplarla Halikarnas Balıkçısı	Cevat Şakir Kabaağaçlı
Tanpınar'ın Mektupları	Ahmet Hamdi Tanpınar
Ziya'ya Mektuplar	Cahit Sıtkı Tarancı
Kızıma Mektuplar	Memduh Şevket Esendal
Leyla Erbil'e Mektuplar	Tezer Özlü
Canım Aliye, Ruhum Filiz	Sabahattin Ali
Âli'ye Mektuplar	Mehmet Kaplan

Mektup Türünde Yazılmış Hikâyeler	
Bahar ve Kelebekler, Sivrisinek, Lokantanın Esrarı	Ömer Seyfettin
Bir Serencam, Millî Savaş Hikâyeleri, Okun Ucundan	Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Sönmüş Yıldızlar, Bir Damla Gözyaşı, Kumandanın Şoförü	Reşat Nuri Güntekin
Babama Mektup	Oğuz Atay

Mektup Türünde Yazılmış Romanlar	
Genç Werther'in Acılar	Goethe
Vadideki Zambak	Balzac
İnsancıklar	Dostoyevski
Felsefe-i Zenan (ilk mektup tarzı roman)	Ahmet Mithat Efendi
Handan	Halide Edip Adıvar
Bir Kadın Düşmanı	Reşat Nuri Güntekin
Mutallaka, Sevda Peşinde	Hüseyin Rahmi Gürpınar
Mektup Aşkları	Leyla Erbil
Leyla Erbil'e Mektuplar	Tezer Özlü

Mektup Türünde Yazılmış Şiirler	
İzmir Yollarında	Kemalettin Kamu
Oktay'a Mektuplar	Orhan Veli
İstida	Ziya Gökalp
Sevgili'ye Mektup	Orhan Seyfi Orhon
Birinci Mektup, İkinci Mektup	Bedri Rahmi Eyüboğlu
Ana Mektupları, İki Bayram	Aka Gündüz
Bayram Mektubu	Halit Fahri Ozansoy
Piraye'ye Mektuplar	Nâzım Hikmet

Mektup Türünde Yazılmış Öğretici Metinler	
Hac Yolunda, Avrupa Mektupları (gezi)	Cenap Şahabettin
Romanya Mektupları (gezi)	Ahmet Rasim
Londra Konferansı Mektupları (gezi)	Falih Rıfkı Atay
Okura Mektuplar (deneme)	Nurullah Ataç

Biliyor musunuz?

- Mektubun Türkçe karşılığı betik / bitig sözcüğüdür.
- “Name” mektup yerine kullanılan bir sözcüktür.
- Sümer dilinde çivi yazısı ile MÖ 2100-2016 arasında yazılmış bir kil tablet, bilinen en eski mektuptur.

MEKTUP TÜRLERİ:

1. Özel Mektup

- Akraba, arkadaş ve dostlara yazılan mektuplardır.
- Her konuda yazılabilir.
- Özel mektupların gizliliği kanunlarla koruma altındadır.
- Açık, yalın ve içten bir anlatım kullanılır.
- Çizgisiz beyaz kâğıda, kâğıdın bir yüzüne, tükenmez ya da dolma kalem kullanılarak yazılır.
- Tarih (sağ üst köşe), hitap (mektup gönderilecek kişinin özelliklerine uygun), mektup metni (mektubu yazma amacı ve anlatılmak istenenler), nezaket ifadesi, ad soyad (sağ alt) imza (sağ alt) ve adres (sol alt) bölümlerinden oluşur.
- Teşekkür, özür, davet, tebrik ve başsağlığı dilekleri özel mektuplardandır.

2. Edebî Mektup

- Yazar veya şairlerin birbirlerine gönderdikleri ve edebiyatla ilgili değerlendirmelerinin yer aldığı mektuplardır.
- Yazıldığı dönemin sanat ve düşünce hayatına ışık tutar.
- Yazarın edebiyatla ilgili düşünceleri yer alır.
- Yazarlar söz ustalığını göstermek için süslü, sanatlı bir ifade kullanabilir.
- Edebiyat tarihine kaynak olabilecek niteliktedir.

3. İş Mektubu

- Ticaret, sanayi alanlarında veya bireylerle iş yerleri arasında yazılan mektuplardır.
- Konusu ne olursa olsun bir iş ya da hizmet söz konusudur. Bir sipariş, satış, şikâyet, tavsiye, bilgi isteme vb.
- Mektup, yazılan kişi veya kurumun ad ve adresi ile başlar. Kâğıdın sağ üst tarafına tarih yazılır. Metnin sağ altına yazanın imzası atılır, adı ve soyadı yazılır.

4. Resmî Mektup

- Resmî dairelerin ve tüzel kişilik taşıyan kuruluşların birbirlerine yazdıkları yazılardır.
- Vatandaşların kurumlara, kurumların da vatandaşlara yazdıkları mektuplar da resmî mektuptur.
- Resmî mektupların; tarihi, sıra numarası ve konusu bulunmak zorundadır.
- Açık, anlaşılır bir kullanılır.
- Resmî mektupların hitap başlığı, yazılan resmî kurumun kanun ve tüzüklerdeki tam adı olmalıdır.
- Mektup alt makama yazılıyorsa “arz ederim”, alt makama yazılıyorsa “rica ederim”, denk makama yazılıyorsa “arz ve rica ederim” ifadeleri kullanılır.
- Mektubun sağ alt tarafında mektubu yazanın adı, soyadı, imzası ve tarih; sol alt tarafında adres bilgileri belirtilmelidir.
- Dilekçeler resmî mektuplardandır.

Dilekçe

- Çizgisiz, beyaz dosya kâğıdına bilgisayar veya daktiloyla ya da silinmez kalemle, okunaklı el yazısı ile de yazılabilir.
- Dilekçede söz konusu istek veya şikâyet net bir şekilde belirtilir, gereksiz ayrıntılara girilmez.
- Sade ve resmî bir dil kullanılır, yazım ve noktalama kurallarına dikkat edilir.
- Dilekçede dilekçe sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunludur.

Dilekçeyi Oluşturan Unsurlar:

Muhatap (Kurum / Makam): Dilekçenin muhatabı olan kurumun / makamın adı satırı ortalayacak şekilde yazılır.
Kendini Takdim: Dilekçeyi yazan, kendini kısaca tanıtır.
Sorun ve Talep (İstek / Şikâyet): Kuruma iletilmek istenen sorun, şikâyet ve talep belirtilir.
Saygı İfadesi: Metin “arz ederim” saygı ifadesi ile bitirilir.
Tarih: Metin bölümünden sonra yazı alanının sağına gün, ay, yıl sıralamasıyla yazılır.
İmza: Yazı alanının sağında, tarihin altında yer alır.
Ad-Soyad: Yazı alanının sağında ve imzanın altında yer alır.
İletişim Bilgileri: Yazı alanının soluna iş veya ikametgâh adresiyle diğer iletişim bilgileri yazılır.
Ek (varsa): Dilekçe ile birlikte sunulması gereken belgeler varsa yazı alanının sol alt kısmına “Ek:” yazılarak bu başlık altında adı, adedi ve sayfa sayısı belirtilen belgeler numaralandırılarak yazılır.

5. Açık Mektup

- Herhangi bir düşünceyi, görüşü açıklamak, bir tezi savunmak için bir devlet yetkilisine ya da halka hitaben, bir kişi ya da kurum tarafından yazılan mektuplardır.
- Açık mektuplarda sadece yazanı değil, geniş kitleleri ilgilendiren önemli konular ele alınır.
- Açık mektuplar, gazete ve sanat dergilerinde yayımlanır.

E-POSTA

- İnternet aracılığıyla gönderilen dijital mektuptur.
- "Elektronik posta"nın kısaltılmış adıdır.
- Mektuptan farklı olarak yazılı, görsel ve işitsel veriler de e-posta aracılığıyla gönderilebilir.
- E-posta almak ya da gönderebilmek için bir e-posta hesabı açılmalıdır.
- E-posta adresinde kullanıcı adı, adres işareti, e-posta sağlayıcısının adı, devamında nokta işareti ve site uzantısı bulunmalıdır.

E-posta uzantıları:

- edu uzantısı: education / eğitim
- gov uzantısı: government / devlet
- org uzantısı: kâr amacı gütmeyen şirketler
- net uzantısı: internet şirketleri
- com uzantısı: ticari şirketler

Biliyor musunuz?

Ray Tomlinson, 1971 yılında ARPANET üzerinden attığı ilk e-posta mesajında "QWERTYUIOP" yazmıştır. E-posta tarihi bu mesajla başlamıştır.

Dersi İzleyelim

Mektup ve E-Posta

1. Özel mektup ile edebî mektubun farklılıklarını belirtiniz.

2. Seçmeli ders tercihinizi ifade eden bir dilekçe örneği yazınız.

1. Mektup; kişiler, kurumlar ve kuruluşlar arasında haberleşme amacıyla yazılan yazılardır. Bu yazılar, hikâye, roman, şiir gibi türlerde bir anlatım biçimi / tekniği olarak da kullanılabilir. Tanzimat yıllarından bugüne kadar mektup-roman tekniğinin kullanıldığı birçok eser kaleme alınmıştır. Hüseyin Rahmi Gürpınar, Halide Edip Adıvar, Reşat Nuri Güntekin, Oğuz Atay gibi birçok ünlü isim mektup türünden yararlanarak eserler yazmışlardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen yazarların mektup türünden yararlanarak kaleme aldığı eserlerden biri <u>değildir</u>?

A) *Babama Mektup*

B) *İzmir Yollarında*

C) *Mutallaka*

D) *Handan*

E) *Bir Kadın Düşmanı*

2. **Mektup türüyle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?**

A) Uzakta bulunan dost, akraba ve arkadaşlara yazılır.

B) Mektup türünün ilk örneklerini Şinasi yazmıştır.

C) Haberleşme amacı ön plandadır.

D) Mektupta anlatım okuyucunun kültür düzeyine göre olmalıdır.

E) İş mektubu, özel mektup, resmî mektup ve edebî mektup türleri vardır.

3. TEKLİF VERECEK FİRMANIN DİKKATİNE
Fatih Anadolu Lisesi Müdürlüğünden:
Okulumuz "Mezuniyet Yıllığı" için aşağıda belirtilen esaslar dahilinde KDV hariç Türk Lirası cinsinden nihai fiyat teklifinizin aslını 01/12/2016 tarihi saat 17.00'ye kadar müdürlüğümüze göndermenizi rica ederim.
Kani AYYILDIZ
Okul Müdürü
İrtibat Adresi:
Fatih Anadolu Lisesi Pamukkale / Denizli
İrtibat tel. : 0258 142 42 59 / faks : 0258 242 90 99
Teklif Esasları:
1. A4 boyutunda 200 sayfalık tamamı renkli
2. Deri ciltli
3. 200 adet

Yukarıdaki metin hangi mektup türüne örnek gösterilebilir?

A) Özel mektup

B) Dilekçe

C) Edebî mektup

D) İş mektubu

E) Resmî mektup

4. **Aşağıdakilerden hangisi e-posta türünün özellikleri arasında <u>yer almaz</u>?**

A) Elektronik bir belge niteliğindedir.

B) Sol üst köşedeki elektronik adres ve konu bölümleri doldurulur.

C) Duruma göre resmî veya samimi bir dil kullanılır.

D) Eş, dost ve akrabalar arasındaki iletişimi sağlar.

E) Düşünceyi kısa ve hızlı bir biçimde iletmek için en fazla tek paragraftan oluşur.

5. Babacığım,
Tevfik Beyin bol tarafından verdiği umutları vaktiyle size yazmıştım. Şu eski müfettiş bey de buradan ayrıldıktan sonra eminim adımı bile hatırlayamamıştır. Neyse yeni müfettiş beyle birkaç gün önce tanışmış olmaklığımız bize bir o kadar umut verdi. Meğer bizim işin "kitapta yeri varmış!" Yasanın galiba 20. maddesine göre Avrupa'da bir yıl kalan öğrenci, hükümet öğrencisi olabilirmiş.
Bedri Rahmi Eyüboğlu

Bu metin hangi mektup türüne ait özellikler taşımaktadır?

A) İş mektubu

B) Tebrik mektubu

C) Edebî mektup

D) Resmî mektup

E) Özel mektup

6. **Aşağıdakilerden hangisi mektup yazarken dikkat edilecek hususlardan biri <u>değildir</u>?**

A) Mektup, mürekkepli ya da tükenmez kalemle yazılır.

B) Mektubun sağ üst köşesine tarih yazılır.

C) Mektubun sol alt köşesine adres yazılır.

D) Mektupta hitap cümlesi bulunur.

E) Ad, soyad sol alt köşeye yazılıp imzalanır.

GÜNLÜK (GÜNCE)

Günü gününe tutulan, o güne dair duygu ve düşüncelerin anlatıldığı yazılara veya bu yazıları içeren esere **günlük (günce)** denir.

- Günlük yazan kişi; günlük yaşamla ilgili izlenimlerini tarih belirterek anlatır.
- Günlük, kişilerin içlerini dökme ihtiyaçlarından doğmuştur.
- Birinci kişi ağzından yazılır.
- Öznel bir anlatım hâkimdir.
- Başkalarının okuması için yazılmadığından içten bir anlatım kullanılır.
- Bazı günlükler sonradan yayımlanabilir.
- İç konuşma tekniğiyle yazılan günlükler inandırıcı metinlerdir. Bu nedenle belge niteliğindedir.
- Yaşananlar genellikle kronolojik sırayla anlatılır.
- Yaşanan her olay, günlük konusu olabilir. Bu nedenle günlük yazarı her türlü anlatım tekniği ve biçiminden yararlanabilir.
- Divan edebiyatında "ruznâme", Tanzimat Dönemi'nde "jurnal" olarak adlandırılmıştır.
- Vakayiname, seyahatname, sefaretname gibi eserlerde günlük türüne özgü özelliklere rastlanmaktadır.
- Türk edebiyatında günlük türünün Batılı anlamdaki ilk örnekleri Tanzimat Dönemi'nde yazılmaya başlar.
- Direktör Âli Bey'in görev amaçlı seyahatlerinde tuttuğu notlardan oluşan *Seyahat Jurnali* adlı eseri günlük türünün Batılı anlamdaki ilk örneğidir.

Günlük Türleri:

İçe Dönük Günlükler (Özel-Ruh Bilimsel Günlük):
Yazarın kendi kendine konuşmasıdır. Yazarın yaşadığı duygusal değişimleri, çeşitli kavramlarla ilgili düşünceleri bu tür günlüklerde görülebilir. Bu tür günlüklerde yazar kendini de tanımaya çalışır. Puşkin'in *Gizli Günce* adlı eseri ve Andre Gide'nin günlükleri içe dönük günlüğün örneklerindendir.

Dışa Dönük Günlükler
Yazarlar, dönemin olaylarını, siyaset, sanat ve edebiyat adamlarını ya da gündelik sıkıntılarını dışa dönük günlüklerde anlatırlar. Dışa dönük günlükler yayımlanmak için yazılır. Yazar yaşadığı dönemin olaylarını, değişimlerini, sanat akımlarını anlattığı için bu günlükler bir belge niteliği de taşır. Andre Gide'nin *Kalpazanlar*, Thomas Mann'ın *Doktor Faustas*, Tomris Uyar'ın *Gündökümü* adlı eserleri; dışa dönük günlüğün örneklerindendir.

Dersi İzleyelim

Cumhuriyet Dönemi'nde Günlük

Türk Edebiyatında Yazılmış Bazı Günlükler	
Hayatımın Hikâyesi	Nigâr Hanım
Günce, Uçuş Günlüğü	Nurullah Ataç
Yolcu Defteri	Falah Rıfkı Atay
Kuşları Örtünmek, Nezleli Karga	Salâh Birsel
Gündökümü	Tomris Uyar
Jurnal	Cemil Meriç
Üstü Kalsın	Cemal Süreya

BLOG

Kişilerin duygu ve düşüncelerini, duyurmak istedikleri bilgileri yazı, grafik, ses, resim, video vb. destekleyerek yazdıkları günlüğe benzer internet sitelerine **blog** denir.

- Bilgisayar teknolojisindeki gelişmelere bağlı olan toplumsal değişim ve etkileşimler sonucunda ortaya çıkmıştır.
- Bloglar; eğitim, siyaset, ekonomi, kültür, sanat vb. alanlarda yaygın bir şekilde kullanılabilir.
- Blogda yayımlanan yazının sonunda gönderme zamanı yer alır.
- Yayıncının tercihine göre bu yazılar hakkında yorum yapılabilir.

Blog Türleri:

Kişisel: Kişilerin günlük hayatta yaşadıklarını, yaşadıklarıyla ilgili duygu ve düşüncelerini paylaştığı bloglardır.

Tematik: Sadece belirli bir alanda yazılan gönderilerin yer aldığı, belirli konuda uzman kişilerin yazdığı ve düzenlediği bloglardır.

Topluluk: Üyelik sistemine sahip olan ve bu üyelerin yazdıkları gönderilerden meydana gelen bloglardır.

Kurumsal: Şirketlerin kendileri ile ilgili haber ve duyurularını daha samimi bir şekilde halka açtıkları bloglardır.

Dersi İzleyelim

Cumhuriyet Dönemi'nde Blog

1. Günlük ile blog arasındaki farklılıkları belirtiniz.

2. Günlüklerde sadece olay anlatımı mı olmalıdır, neden?

1. **Eski edebiyatta "Rûznâme" kelimesi ile karşılanan edebi türün günümüzdeki adı nedir?**

A) Hikâye

B) Roman

C) Günlük

D) Fıkra

E) Deneme

2. **Türk edebiyatında "günce" kelimesini ilk kullanan yazarımız aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Tarık Buğra

B) Nurullah Ataç

C) Behçet Necatigil

D) Cemil Meriç

E) Cemal Süreya

3. **Aşağıdakilerden hangisi günlük türünün özelliklerinden <u>değildir</u>?**

A) Birinci kişi ağzından yazılmış, öznel yazılardır.

B) Samimi ve inandırıcı yazılardır.

C) Hatıra, gezi yazısı, roman gibi türlerde kullanılan yazılardır.

D) Öğretici, bilgi verici ve nesnel yazılardır.

E) Yaşananların günü gününe yazılmasıyla oluşan yazılardır.

4. **Aşağıdakilerin hangisi günlüğün anıdan ayrılan yönlerinden biri <u>değildir</u>?**

A) Günü gününe yazılması

B) Olayları daha ayrıntılı anlatması

C) Kesin tarih belirtmesi

D) Başkalarının hayatını merkeze alması

E) Genellikle içe dönük olması

5. **Blog ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?**

A) Webloğun kısaltılmış şeklidir.

B) Web tabanlı bir yayındır.

C) Başkalarının yorumlarına yer verilmez.

D) Kişisel blog türü daha yaygındır.

E) Blog, günlüğün Genel Ağ ortamına taşınmış hâlidir.

6. Ne zaman yazarım? Çoğun, sabahleyin. Sonra nerde kaldımsa sürdürmeye çalışırım. Sürdürebilirsem. Başladığım şiiri hemen bitirmek isterim. Ama yazık ki çabuk bitiremem. Yılda 3-4 şiir ancak çıkar elimden. İki yıldır da aynı konuyu iki üç kez yazdığım oldu. İki yıldır Karadeniz üstüne yazmak istediğim şiir bir türlü bitmedi. Kısaca, kolay yazamam. Bir şiir için, bir sonnet örnekse 20-30 kâğıt harcarım. Her yazdığım satırı makinede görmedikçe de tadına varamam. Zaten mısra mısra kurarım şiiri. Ölçülü yazdığım zaman eni konu terlerim. Uyak hece sıkar çünkü beni ama ölçülü şiir de başka türlü yazılmadığı için, uyarım ister istemez. En çok, son yazdığım şiirler terletmiştir beni (Nigâri, Anka, Orhan Duru, Hamsi). Nedeni de hiç alışmadığım bir biçimde yazmamdır, sanırım. İki yılda yazdım bu dört şiiri. Bir şiiri yazamazsam daha doğrusu yazdığımı beğenmezsem saklamam. Uğraştırır çünkü beni, yakarım.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinden hangisini örneklendirmeye uygundur?

A) Günlük

B) Gezi yazısı

C) Deneme

D) Anı

E) Röportaj

7. Edindiğim ilk kukumav kuşu beni alaya aldı ve onu almamdan iki saat sonra da öldü. Bu marifeti için de sinsice benim olmadığım bir anı seçmiş. Bunun öncesinde, acıkmış gibi yaparak mideye bir saka kuşunu indirmişti. Yarın gidip dükkân sahibiyle hesaplaşacağım.
Haller ile olan dostluğumuz her zaman kusursuz sayılmaz. O benim için sanatta rekabette bir güdüleyici. Renk konusunda onun çok ilerde olduğunu biliyorum. Bu alanda beni uzun sürecek bir savaşımın beklediğini görüyorum. Ancak çizimde onun yaptıklarını düzeltebiliyorum.

Yukarıdaki metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anı

B) Gezi yazısı

C) Deneme

D) Günlük

E) Röportaj

YAPILARINA GÖRE FİİLLER

1. Basit Fiiller: Yapım eki almamış, herhangi bir kelimeyle birleşmemiş fiillerdir.

Oku-, koş-, yürü-, bak-, yat- vb.

Dikkat!

Fiillere kip ve kişi eki getirildiğinde yapım eki almadıysa basit fiil olur.

Gez-i-yor-um, ye-meli-y-iz, al-dı-lar (basit fiil)

2. Türemiş Fiiller: Fiil ya da isim kök ve gövdelerine yapım eki getirilerek oluşan fiillerdir.

Güzel-leş-, yaş-a-, baş-la-, yön-et-, fış-kır-, eğri-l-, garip-se- vd. (isim kökünden türemiş fiiller)
Yürü-t-, yaz-ıl-, kov-ala-, kaz-ı-, gül-ümse-, tara-n-, yaz-dır- vd. (fiil kökünden türemiş fiiller)
Çöz-üm-le-, aç-ık-la-, hor-ul-da-, kara-r-t-, baş-la-t-, ön-em-se- vd. (gövdeden türemiş fiiller)

Kritik Bilgi

Gövde, isim ya da fiil köklerine / gövdelerine yapım eki getirilmesidir.
Köy-lü, giy-im, buz-luk, gör-gü-süz-lük, ütü-le-, kısa-l-t-, su-sa-, sev-il-, boya-t- vd.

3. Birleşik Fiiller: Birden çok sözcüğün birleşmesiyle oluşan fiillerdir. Birleşik fiiller üç çeşittir:
a) Yardımcı eylemle yapılan birleşik fiiller: Ad soylu sözcüklerin “et-, eyle-, ol-, kıl-, buyur-” yardımcı eylemleriyle birleşmesinden oluşur.

Yardım et-, tercih et-, hasta ol-, mutlu ol-, mecbur kıl-, emir buyur- vd.

Dikkat!

Yardımcı eylemle oluşturulan birleşik fiillerde ses düşmesi ya da ses türemesi olduğunda bu fiiller isme bitişik yazılır.

seyir+eyle-: seyreyle-
fetih+etmek: fethetmek
his+et-: hisset-
zan+et-: zannet-

Kritik Bilgi

“Ol- ve et-” fiilleri tek başlarına kendi anlamlarını taşıyacak şekilde kullanıldıklarında yardımcı eylem değildir.

Üzümler daha olmadı.
Sen bana neler ettin!

b) Kurallı birleşik fiiller: Bir fiil ile yardımı fiilin birleşmesiyle oluşur.

* Yeterlik fiili (-e bil-): koşabil-, yürüyebil-, bakabil-

Dikkat!

Yeterlik fiilinin olumsuzunda “bil-“ fiili düşer, -e zarf-fiil ekiyle olumsuzluk yapılır.

gezebildim-gezemedim
yazabiliyorsun-yazamıyorsun

* Tezlik fiili (-i ver-): biliver-, yapıver-, çiziver-
* Sürerlik fiili (-e dur-, -e kal-, -e gel-): bakakal-, gidedur-, süregel-
* Yaklaşma fiili (-e yaz-): düşeyaz-, öleyaz-

Kritik Bilgi

Kurallı birleşik fiiller her zaman bitişik yazılır.

c) Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller: En az iki sözcüğün genelde gerçek anlamından uzaklaşarak kaynaşmasıyla oluşan fiillerdir. Deyimlerin birçoğu anlamca kaynaşmış fiildir.

Gözden düş-, küplere bin-, gönül al-, söz ver-, değer biç-, öğüt ver-, hayat ver-, kural koy- vd.

Dikkat!

Bitişik yazılan anlamca kaynaşmış fiiller de vardır.

Vazgeç-, öngör-, varsay-, alıkoy-, aşer-, elver- vd.

EK FİİL (EK EYLEM)

İsim ve isim soylu sözcüklerin yüklem görevinde kullanılmasını sağlayan, eklendiği çekimli fiilleri birleşik zamanlı fiil yapan ek biçimindeki yardımcı eyleme ek fiil (ek eylem) denir. Ek fiil "i- (mek)" fiilidir.

Ek fiilin görevleri:

1. İsim ve isim soylu sözcükleri yüklem yapar. Olumsuzu "değil" sözcüğüyle yapılır.

En sevdiğim uğraş yüzmektir. (ek fiilin geniş zamanı)
Bugün hava çok soğuk. (ek fiilin geniş zamanı)
Aldığı kazak hiç güzel değildi. (ek fiilin görülen geçmiş zamanı-olumsuz)
O törende herkes kırmızı ceketliymiş. (ek fiilin duyulan geçmiş zamanı)
Eğer bu kadar önemliyse niye daha önce söylemedin? (ek fiilin şart kipi)

Dikkat!

Ek fiilin geniş zamanında -dir (-dır, -dur, -dür, -tır, -tir, -tur, -tür) eki düşebilir.

Bu çocuk çok cesurdur.
Bu çocuk çok cesur.

2. Basit çekimli fiilleri birleşik çekimli fiil yapar.

geliyor idim / geliyordum
bakacak imişim / bakacakmışım
bilmeli ise / bilmeliyse

BİRLEŞİK ÇEKİMLİ FİİLLER

Basit çekimli (kipli) fiillere ek fiil getirildiğinde birleşik zaman olur.

1. Hikâye birleşik zaman: Ek fiilin görülen geçmiş zaman eklerinin (-dı, -di, -du, -dü,-tı, -ti, -tu, -tü) basit çekimli fiillere getirilmesidir.

sev-ecek i-di-m / sevecektim

2. Rivayet birleşik zaman: Ek fiilin duyulan geçmiş zaman eklerinin (-mış, -miş, -muş, -müş) basit çekimli fiillere getirilmesidir.

sev-meli i-miş-siniz / sevmeliymişsiniz

3. Şart birleşik zaman: Ek fiilin şart kipi eklerinin (-se / -sa) basit çekimli fiillere getirilmesidir.

sev-miş i-se-k / sevmişsek

Kritik Bilgi

Bir çekimli fiilde tek kip eki varsa basit çekimli fiil, birden fazla kip eki varsa birleşik çekimli fiildir.

FİİLLERDE ÇATI

Fiillerde çatı öznesine ve nesnesine göre incelenir.

ÖZNESİNE GÖRE FİİL ÇATILARI

1. Etken fiil (-): İşi yapan gerçek bir öznenin bulunduğu fiillerdir.

Güneş bugün her zamankinden güzel doğdu. (Yüklemde -l, -n ve -ş yoktur; etken fiildir.)

Buraya geleceğinizi söylemeliydiniz. (Yüklemde -l, -n ve -ş yoktur; etken fiildir.)

 Kritik Bilgi

Öznesi gizli olan cümlelerin yüklemi de etken çatılı fiil olarak kabul edilir.

2. Edilgen fiil (-l, -n): İşi yapan gerçek bir öznesi olmayan fiillerdir. Özne işi yapan değil, yapılan işten etkilenen durumundadır. Öznenin yaptığı iş başkası tarafından gerçekleşir.

Beklediğim kitap sonunda yayımlandı. (-n vardır, kitap başkası tarafından yayımlanmıştır, edilgen fiildir.)

 Kritik Bilgi

Edilgen cümlelerin öznelerine "sözde özne" denir.

Misafirler için özel bir tören düzenlendi. (Bu cümlede "özel bir tören" sözde öznedir.)

Bazı cümlelerde işi yapan "tarafından, nedeniyle" sözleriyle ya da "-ce" ekiyle belirtilebilir. Bu cümlelerdeki özneye "örtülü özne" denir. Örtülü öznesi olan cümlelerin yüklemi edilgen çatılıdır.

Bahçe görevliler tarafından temizlendi. ("Bahçe" örtülü öznedir, "temizlendi" edilgen çatılıdır.)

3. Dönüşlü fiil (-l, n): Dönüşlü fiillerde işi yapan da işten etkilenen de aynı öznedir.

O söylediğim sözlere çok alınmış. (-n vardır, özne işi hem yapan hem de etkilenendir, "alınmış" dönüşlü fiildir.)

 Dikkat!

Aynı fiil cümledeki anlamına göre edilgen fiil ya da dönüşlü fiil olabilir.

Sınıf süslendi. (-n vardır, sınıf başkası tarafından süslenmiştir, edilgen fiildir.)

Arkadaşım süslendi. (-n vardır, arkadaşı kendi kendine süslenmiştir, dönüşlü fiildir.)

4. İşteş fiil (-ş): Eylemin en az iki kişi tarafından karşılıklı olarak ya da birlikte yapıldığını belirten fiillerdir.

Onunla dün görüştüm. (-ş vardır, fiil karşılıklı anlamını içermektedir; işteş fiildir.)

Kuşlar yine ötüşüyordu. (-ş vardır, fiil birlikte anlamını içermektedir; işteş fiildir.)

 Dikkat!

Sonu -ş ile biten fiiller de işteş fiil olabilir. Fiilin anlamında karşılıklı ya da birlikte olma durumu varsa işteş fiil olur.

Onunla sonunda barıştım. (Barış- fiilinde karşılıklı anlamı vardır, işteş fiildir.)

Bugün çok hızlı koştuk. (Koş- fiili işteş değil etken fiildir.)

Haberi duyunca hepsi koşuştu. (Koşuş- fiili birlikte anlamını içermektedir, işteş fiildir.)

NESNESİNE GÖRE FİİL ÇATILARI

1. Geçişli fiil: Nesne alabilen yani “ne, neyi, kimi” gibi nesneyi bulma sorularına cevap veren fiiller geçişli fiildir.
O mektubu yeniden yazacağım. (Nesne vardır, geçişli fiildir.)

2. Geçişsiz fiil: Nesne alamayan yani “ne, neyi, kimi” gibi nesneyi bulma sorularına cevap vermeyen fiiller geçişsiz fiildir.
Bugün erkenden uyuyacağım. (Nesne yoktur, geçişsiz fiildir.)

3. Oldurgan fiil: Geçişsiz eylemin “-r (-er, -ar), -t, -tır” eklerini alarak geçişli hâle getirilmesidir.
Kardeşimi bu akşam ben uyutacağım. (Uyu- geçişsiz fiildir, -t ekiyle geçişli fiil olmuştur, uyut-oldurgan fiildir.)

4. Ettirgen fiil: Geçişli eylemin “-r (-er, -ar), -t, -tır” eklerini alarak geçişli hâle getirilmesidir.
Bize bütün kitabı yazdırdı. (Yaz- geçişli fiildir, -dir ekiyle yeniden geçişli olmuştur, yazdır- ettirgen fiildir.)

Kritik Bilgi

İsim cümlelerinde çatı aranmaz.

Dikkat!

Geçişsiz fiiller, edilgen çatılı duruma getirildiğinde o fiillerin bulunduğu cümlelerde gerçek özne de sözde özne de bulunmaz. Bu tür cümlelerde özne belirsizdir.
Onun lafıyla onun peşinden gidilmez. (Özne belirsiz.)

Dersi İzleyelim

Fiiller

1. Aşağıdaki cümlelerden çekimli fiilleri bularak yapılarını ve fiil çekimlerini inceleyiniz.

a) Karanlığa dalan odamdan yavaşça çıkıverdim.

b) Bugün evi güzelce temizlemiş.

c) Ona bir türlü gerçeği söyleyemiyordum.

d) Buraya gelirse çok mutlu olacağım.

2. Aşağıdaki cümlelerden ek fiilleri bularak görevlerini belirtiniz.

a) Onsuz bir daha asla o köhne mekâna gitmiyordum.

b) Şimdi konuşursa tüm gerçekler ortaya dökülecekmiş.

c) Yeni bir gün tüm insanlar için yeni umutlardır aslında.

3. Aşağıdaki cümlelerden çekimli fiilleri bularak çatılarını inceleyiniz.

a) Evimizin çatısı rüzgârdan uçtu dün gece.

b) Annem dedemin hediyesini uzun yıllar sakladı bana.

c) Oradaki yangın uzun bir sürede söndürüldü.

d) Bana, yaptıklarımdan dolayı çok alınmış.

1. "Aynı dili değil, aynı duyguyu paylaşanlar anlaşabilir."
Yukarıdaki cümlede altı çizili sözcüğün özelliği hangisinde doğru verilmiştir?

A) Geniş zaman ile çekimlenmiş basit bir fiildir.

B) Görülen geçmiş zaman ile çekimlenmiş birleşik fiildir.

C) Duyulan geçmiş zaman ile çekimlenmiş basit fiildir.

D) Gelecek zaman ile çekimlenmiş birleşik fiildir.

E) Geniş zaman ile çekimlenmiş birleşik fiildir.

2. (I) "Çeliğe çifte su vermek"onun aşkıydı. (II) Gönüllü olarak savaşlara gittiği zamanlar yeniçerilerin, sipahilerin arasında, Ali Usta, işinin övgüsünü duydukça tadı dille anlatılmaz bir mutluluk duyardı.(III) Ölünceye kadar böyle hiç durmadan çalışırsa daha birkaç bin gaziye kırılmaz kılıçlar, kalkanlar parçalayan çelik yatağanlar, zırhlar, keskin ağır saldırmalar yapacaktı. (IV) Bunu düşündükçe ruhundan kopan bir atılımla örsünün üzerinde milyonlarca kıvılcım tutuştururdu. (V) İşte bugün de sabah namazından beri durmadan on saat uğraşmıştı.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde birden fazla ek fiil kullanılmıştır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

3. Aşağıdaki altı çizili fiillerden hangisi yapıca diğerlerinden farklıdır?

A) Şampiyon olmak için gece gündüz çalışıyordu.

B) Tiyatroya gitmek için sabırsızlanıyordu.

C) Onun evinin önünden garip sesler geliyordu.

D) Sabah erkenden amcasıyla pazara gittiler.

E) Senin ötekilerden farklı olduğunu biliyordum.

4. "Tramvay hâlâ yok. Biraz daha yerimde yatağımı, uykuyu düşünsem belki de uyuyuvereceğim. Donmak üzere olan insanların tatlılığını içimde duymaya başladım. "Bari gideyim şu açık pastanede bir ıhlamur içeyim de sonra yatarım." dedim."

Bu parçada altı çizili fiillerin yapıları sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Birleşik-basit-türemiş

B) Birleşik-türemiş-türemiş

C) Türemiş-basit-türemiş

D) Birleşik-türemiş-basit

E) Basit-türemiş-türemiş

5. (I) Gazeteleri her cuma muntazaman alıyorum. (II) Her gazeteyi aynı alâka ile okuduğum için tenkit etmeye hâl ve mecal bulamıyorum. (III) Fakat ne olursa olsun bugün biraz sana daha ciddî olarak yapılan işlerden bahsetmek isterim. (IV) Şimdiye kadar çıkan üç nüshada kendimce kıymetli bulduğum üç yazı var. (V) Biri senin Meşale edebiyatı hakkındaki makalen ki cidden özlü ve çalışılmıştı.

Sabri Esat Siyavuşgil

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlenin yüklemi basit çekimlidir.

B) II. cümlenin yüklemi, kurallı bileşik bir fiildir.

C) III. cümlede hem basit hem birleşik çekimli fiil vardır.

D) IV. cümlede basit çekimli fiil vardır.

E) V. cümledeki “çalışılmıştı” fiili edilgen çatılıdır.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem yapı yönüyle diğerlerinden farklıdır?

A) İnceleme sonucu iki ay içinde tarafınıza bildirilecektir.

B) Türkiye’ye dönüp dönmeyeceğimiz bir haftaya kadar anlaşılır.

C) Ama yazmadan da edemedim işte.

D) Sınavlarım iyi geçmeseydi çok üzülecektim.

E) Halk şiiri büyüklerinden bir şiir yayımlıyoruz.

Cevap Anahtarı

Açık Uçlu Sorular - Mektup / E-Posta

1. **Cevap:** * Edebî mektuplar tanınmış sanatçılar arasında yazılırken özel mektuplar arkadaş, dost ve akrabalar arasında yazılır. * Edebî mektuplar belge niteliği taşıyabilir, bu mektuplardan yazıldıkları döneme ait sanat, edebiyat ve fikir olayları hakkında bilgi edinmek de mümkündür. Özel mektuplarda daha çok, kişinin duygu ve düşünceleri öğrenilebilir. * Edebî mektuplarda sanat değeri taşıyan bir dil kullanılırken özel mektuplarda daha çok günlük konuşma dili kullanılır.
2. **Cevap:** ………………………………………………Müdürlüğüne

   Okulunuzun …. sınıfından ….. numaralı ………………… adlı öğrenciyim. Bu öğretim yılında seçmeli ders olarak ……………………., ……………………… derslerini almak istiyorum.

   Gereğinin yapılmasını bilgilerinize arz ederim.

   Adres

   Tarih
   İmza
   Ad soyad

Açık Uçlu Sorular - Günlük / Blog

1. **Cevap:** * Günlükler daha çok kişiye özel yazılar olduğundan çoğunlukla kimseyle paylaşılmaz ve genellikle bir deftere yazılır. Blog yazılarında ise internet ortamında herkese açık paylaşım ve okuyucuyla etkileşim vardır. * Günlükler sınırlı bir çevrede kalır ancak kitap olarak yayımlanırsa okura ulaşır, bloglar İnternet yoluyla çok geniş okur kitlelerine ulaşabilir.
2. **Cevap:** Günlükler sadece olay anlatımına dayanan metinler değildir. Yazar kendisiyle ilgili hesaplaşmaları, yaşadıklarıyla ilgili çözümlemeleri yapabilmek için günlük yazar. Bu da günlükte duygu, düşünce, gözlem ve izlenimlerin yazılmasını gerektirir.

Açık Uçlu Sorular - Fiiller

1. **Cevap:** a) çıkıverdim: Kurallı birleşik fiil (tezlik fiili), görülen geçmiş zaman (basit çekimli fiil)
   b) temizlemiş: Türemiş fiil, duyulan geçmiş zaman (basit çekimli fiil)
   c) söyleyemiyordum: Kurallı birleşik fiil (yeterlik fiili), birleşik çekimli fiil (şimdiki zaman, hikâye birleşik zaman)
   d) gelirse: basit fiil, birleşik çekimli fiil (geniş zaman, şart birleşik zaman)
   mutlu olacağım: Yardımcı fiile yapılan birleşik fiil, gelecek zaman (basit çekimli fiil)
2. **Cevap:** a) gitmiyordum: Basit çekimli fiili birleşik çekimli fiil yapmıştır.
   b) konuşursa: Basit çekimli fiili birleşik çekimli fiil yapmıştır.
   dökülecekmiş: Basit çekimli fiili birleşik çekimli fiil yapmıştır.
   c) yeni umutlardır: Ad soylu sözcük grubunu (sıfat tamlamasını) yüklem yapmıştır.
3. **Cevap:** a) uçtu: etken / geçişsiz
   b) sakladı: etken / ettirgen
   c) söndürüldü: edilgen / geçişsiz
   d) alınmış: dönüşlü / geçişsiz

Çoktan Seçmeli Sorular - Mektup / E-Posta

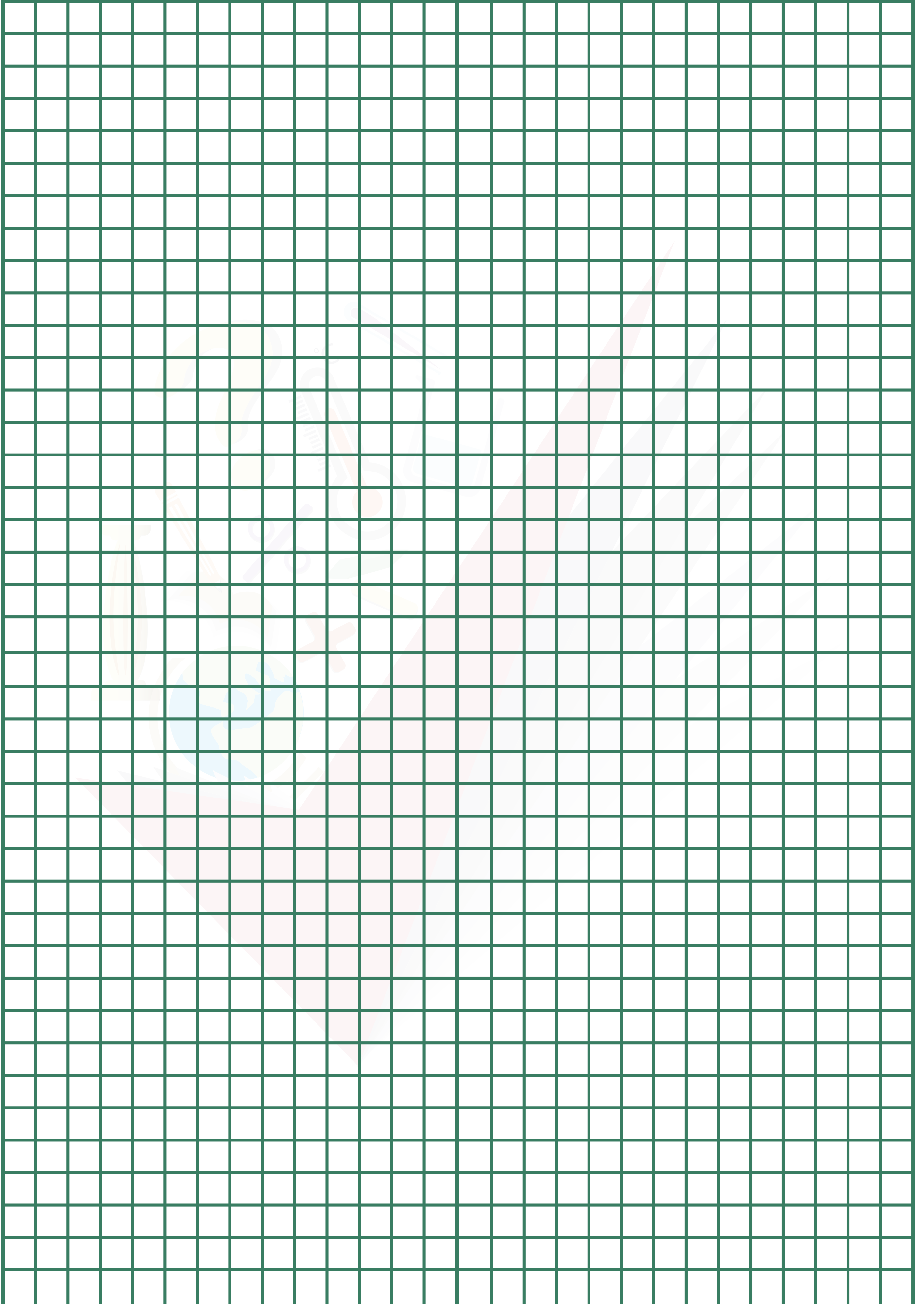
1 - B	2 - B	3 - D	4 - E	5 - E	6 - E

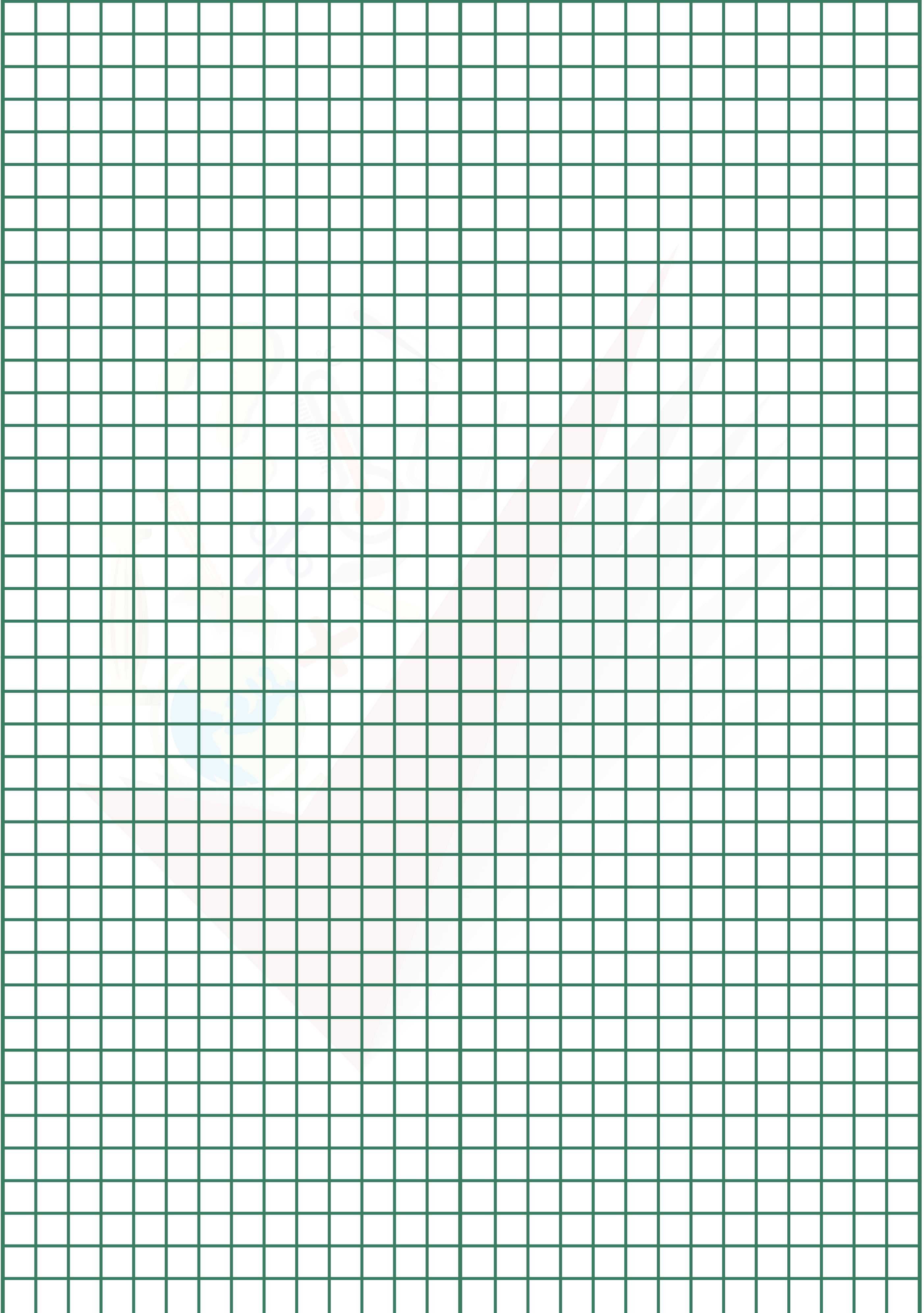
Çoktan Seçmeli Sorular - Günlük / Blog

1 - C	2 - B	3 - D	4 - D	5 - C	6 - A	7 - D

Çoktan Seçmeli Sorular - Fiiller

1 - E	2 - C	3 - B	4 - D	5 - D	6 - C

Konu Özeti — Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

Açık Uçlu Sorular — Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

Çoktan Seçmeli Sorular — Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

Neler Öğreneceğiz? — Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

Hatırlayalım — Konuyla ilgili önceki bilgiler

Araştırma — Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler — Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

Kritik Bilgi — Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

Bir Örnek de Sen Ver — Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

Biliyor musunuz? — Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

Filozof Der ki — Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

Felsefe Sözlüğü — Felsefe ile ilgili kavramlar

Haritada Bulalım — Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

Dersi İzleyelim — Konuyla ilgili konu anlatım videoları

Dikkat! — Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler